Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 335. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ГРУДНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 335. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, DECEMBER 16, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ВІРИТЬ В УСПІХ СВОЄЇ ПОЇЗДКИ ДО КОРЕЇ

Ню Йорк. — Вибраний президент Двайт Д. Айзенгавер повернувся в неділю по полудні з своєї поїздки до Кореї з „оновленою вірою, що задовільну розв'язку Корейської справи можна буде приспішити". Він заявив, що покінчення його 21,000-милевої подорожі, що разом тривала 15 днів, „це не кінець, тільки початок нової фази в ґльобальній боротьбі". Він теж попередив американське населення, що „ми стоїмо ввічна-віч з ворогом, якого ми не можемо приборкати словами, тільки ділами". Він висловив надію, що ясне думання, обережне плянування і безупинна праця можуть вр'ятувати свободу і забезпечити мир. „Само бажання миру однієї сторони ще не принесе миру" — твердив Айзенгавер. „Нам треба йти вперед і виконувати роботу, яка б спонукувала інших теж бажати миру" — міркував нововибраний президент. — Айзенгавер оголосив публічно звіт з своєї подорожі, а крім того розмовляв кілька мінут неформально після того, як його військовий літак опинився на летовищі Ла Ґвардія після прибуття безпосередньо з повітряної бази в Каліфорнії. Впродовж однієї години після свого приїзду, Айзенгавер наново почав конференції над викінченням складу своєї майбутньої адміністрації, що переберe працю від 20 січня. Він призначив трьох людей на помічників в скарбовім департаменті, яких кандидатуру він вирішив під час розмов з дорадниками в часі свого повороту кораблем „Гелена" з острова Вейк до Гаваїв. Поворот Айзенгавера був цілком явний отже в повному противенстві до його таємного виїзду в п'ятницю 29 листопада. Йому на зустріч вийшло до летовища коло 200 цікавих, а крім того таке саме число репортерів, фотографів, почесних гостей та сторожів безпеченства.

Імена новопризначених помічників для майбутнього секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі такі: Маріон Б. Фолсом, з МекРей, Джорджія, підсекретар; В. Рандолф Борджес з Нюпорт, Р. Ай., і Г. Чапман Роз, з Коломбус, О., асистенти секретаря скарбу.

Брат ген. Айзенгавера очолює допоміжну акцію для Кореї

Ню Йорк. — Д-р Мілтон С. Айзенгавер, брат нововибраного президента, голова стейтової колеґії в Пенсилвенії, прийняв головство в новій Американсько-Корейській Фундації, приміщеній при 303 Кенсінґтон евеню, як це подає до загального відома Палмер Бевіс, виконний директор організації. Д-ра Мілтона С. Айзенгавера призначив на це становище його брат, щоб він працював там з Нелсоном А. Рокефеллером і Артуром С. Флеммінґом з Огайо Веслеян університету, у складі спеціяльного комітету. Новозаложена фундація, як каже Бевіс, це організація не обчислена на заробіток, неполітична і несектантська, яка має за мету поспішити з американською допомогою корейському народові і зблизити ці два народи під культурним, суспільним і економічним оглядом. Під теперішню пору праця буде зосереджена на допоміжну акцію і регабілітаційні пляни, у першу чергу для обняття опіки над 100,000 корейських сиріт. Одночасно будуть туди йти медичні припаси й протези для ранених корейських вояків і наукова допомога для корейських студентів.

Батьків ще не братимуть до війська

Вашингтон. — Місс Анна Розенберґ, асистент-секретар оборони, сповістила про пляни департаменту оборони втримати чисельний стан збройних сил країни. Зокрема має бути представлена майбутньому Конґресові предложення схвалити втримання збройних сил у фіскальному році, що почнеться в липні (себто до липня 1954 року) до 3,600,000 осіб. Загадкою департаменту оборони, це число вдасться осягнути, не кличучи до війська батьків родин чи ветеранів корейської війни. Для втримання цього чисельного рівня, необхідно буде притягнути до військової служби багато соток тисяч осіб, поскільки в наступному році плянується відпустити з війська 1,100,000 осіб.

Соціялісти задумують припинити висування кандидата під час виборів на президента

Ню Йорк. — Виконний крайовий комітет Соціялістичної партії відбув нараду над доцільністю участи Соціялістичної партії в майбутніх президентських виборах. Під час голосування виявилось, що більшість (сім проти трьох) вважає, що не належить більше висувати свого окремого кандидата у виборах голови держави. У зв'язку з останніми зборами 6 грудня, комітет ствердив, що останні вибори виявили таку помітну слабість організації, що немає сенсу брати участь у безнадійних змаганнях, які вимагають великого вкладу енергії й грошових засобів.

УРЯДОВЕ ОБЧИСЛЕННЯ ГОЛОСІВ З ОСТАННІХ ВИБОРІВ

Вашингтон. — Кінцеве урядове обчислення висліду виборів з 4 листопада, переведене пресовою аґенцією „Асошіейтед Пресс", виявляє 61,547,861 голосів відданих виборцями. З того числа дістав ген. Двайт Д. Айзенгавер 33,927,549, тобто на 6,616,233 голосів більше ніж його противник, губ. Адлей Е. Стівенсон, який дістав 27,311,316 голосів. Інші партії дістали разом 308,996 голосів, отже найменшу кількість, яка загалом впала на „малі партії". Завзята агітація перед виборами причинилася не тільки до розбудження цікавости серед громадян, але й до чинної участи у виборах і тому останні вибори побили всі попередні рекорди щодо кількости відданих голосів. На ділі всіх голосів було 62,042,777 відданих на різнородних кандидатів у всіх стейтах, одначе деякі були уневажнені, а деякі картки до голосування були „чисті", тобто без жадних імен кандидатів. Відсотково ген. Айзенгавер дістав 55,1, Стівенсон 44,4, а інші кандидати 0,5 голосів з загального числа. З усього числа дорослих громадян голосували на президентських кандидатів 63 відсотки, хоч загальний відсоток управнених до голосування обраховують на 81 відсотків. Айзенгавер переміг у 39 стейтах а Стівенсон у дев'ятьох стейтах. Урядове віддання голосів у Колеґії Електорів відбулося в понеділок.

ДЕЛЕҐАЦІЯ У.К.К. ВИЇХАЛА ДО ЕВРОПИ

Л. ДОБРЯНСЬКИЙ, Д. ГАЛИЧИН ТА С. ЯРЕМА І В. ДУШНИК ВІДВІДАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЕМІҐРАЦІЙНІ ОСЕРЕДКИ ТА ВІДБУДУТЬ НАРАДИ В АКТУАЛЬНИХ СПРАВАХ.

Ню Йорк. — В неділю 14-го грудня о год. 11:30 перед полуднем виїхала з місцевого Інтернаціонального аеродрому літаком до Европи окрема делеґація Українського Конґресового Комітету, з метою відвідати европейські українські еміґраційні осередки та відбути з ними наради і обмінятися думками в актуальних політичних справах. В неділю відлетіли до Европи голова УКК проф. Лев Добрянський, діючий заступник голови УКК Дмитро Галичин та екзекутивний директор політичної Ради УКК адв. Степан Ярема. На аеродромі прощали їх найближчі члени родини та поодинокі громадяни. Вже раніше, з кінцем листопада, виїхав до Европи четвертий член делеґації УКК, редактор англомовного „Українського Бюлетеню" Володимир Душник, що тимчасом відбув деякі вступні наради з українськими представниками в Европі. Ціллю цієї поїздки делеґації УКК до Европи м. ін. є — як сказано в офіціяльному комунікаті УКК з 25-го листопада ц. р. „всебічно обміркувати питання української участи в акції творення Американським Комітетом для Визволення Народів Росії спільного антибольшевицького фронту поневолених народів", що вже проявилося в створенні в Европі т. зв. Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби. Завданням делеґації УКК буде: „обговорення і консультація з усіми українськими політичними чинниками в Европі усіх тих питань, що зв'язані із згаданою справою". Делеґація УКК — як це згадано в комунікаті — „одержала від Комітету точні інструкції, які з'ясовують відповідну плятформу для інформаційних розмов". П. Дмитро Галичин, безпосередньо перед своїм від'їздом заявив, що його бажанням є, щоб делеґація УКК в Европі стисло придержувалася встановлених і переданих їй УККомітетом інструкцій та обмежила свої розмови виключно до інформаційних нарад та загальної виміни думок в актуальних справах. — Він заявив:

„Европейська Місія Українського Конґресового Комітету, національної репрезентації організацій американців українського походження, має своїм завданням відбути в Европі інформаційні наради з українцями та іншими національними політичними групами відносно створеного недавно в Мюнхені т. зв. Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби, який був започаткований Американським Комітетом для Визволення Народів Росії. Головним предметом нарад буде проголошена політична та організаційна база Координаційного Центру. Европейські наради будуть продовженням тих нарад, які вже відбулися в З'єдинених Державах між представниками УККомітету і представниками Американського Комітету для Визволення Народів Росії. Ціллю тих нарад є намагання розв'язати проблему, яка виникає з факту, що політична плятформа і організаційна база Координаційного Центру утруднюють українську участь і співпрацю з Координаційним Центром в його проголошуваних інтенціях створити між росіянами і не-росіянами спільний фронт для допомоги народам в їх боротьбі за національне визволення і незалежність. Політична плятформа і організаційна база Координаційного Центру не задовольняють ані українців ані інші не-російські групи, відкидаючи принцип повної рівности репрезентації в Координаційному Центрі росіян, українців, білорусинів, грузинів та інших політичних груп, що репрезентують поодинокі народи в СССР. Ця плятформа і організаційна база теж не беруть до уваги історичного факту, що після упадку царсько-російського режиму українці були встановили свою демократичну Українську Народну Республіку, яка впала жертвою совєтсько-російської агресії. За відновлення цієї Республіки український нарід безперервно бореться і складає в цій боротьбі гекатомби жертв. Ціллю делеґації УКК є з'ясувати це все компетентним російським і неросійським представникам та переконати їх, щоб вони взяли це все під увагу і таким чином вможливили відповідну розв'язку проблеми створення справді демократичного і справедливого координаційного центру російських і не-російських представників, відданого справі допомоги народам Сов. Союзу в їх боротьбі за визволення та встановлення їхніх вільних і суверенних національних держав на їх етнографічних територіях".

Делеґація УКК задержиться в Европі приблизно три тижні та, крім нарад в осідку Української Національної Ради в справах Координаційного Центру, відвідає поодинокі західно-европейські столиці, інтервеніюючи в місцевих державних урядах в актуальних справах. Після повороту делеґації з Европи, американсько-український загал буде вичерпуючо поінформований про перебіг і вислід тої місії.

Н.Й.Таймс про виїзд делеґації У.К.К. до Европи

Ню Йорк. — „Ди Ню Йорк Таймс" у своєму виданні з 15-го грудня подав довшу вістку про виїзд делеґації УККтпітету до Европи, з'ясовуючи по своєму теж її ціль. В інформації, надрукованій під заголовком: „Українці закликатимуть до єдности проти Совєтів", сказано:

„Український Конґресовий Комітет Америки, центральна організація американців українського походження, рішила рекомендувати українським екзильним групам в Европі, щоб вони вповні співпрацювали з Координаційним Центром Антибольшевицької Боротьби в спільному зусиллі проти теперішнього совєтського режиму. Це являється першим більшим успіхом, досягненим в інтензивних намаганнях впродовж останніх років призвести до спільної акції між еміґрантськими організаціями, які репрезентують великоросіянів, українців та інші народи Совєтського Союзу. Досі більшість українських екзильних організацій ставились з підозрінням і недовір'ям до того роду зусиль, побоюючись, що того роду співпраця може скомпромітувати їхні домагання незалежности України. Чотироособова делеґація американців українського походження, очолювана проф. Левом Добрянським, професором економії в Джорджтавнському університеті і головою Українського Конґресового Комітету, закликатиме до співпраці з Координаційним Центром на нарадах представників українських еміґраційних груп, які відбудуться цього тижня в Мюнхені. Три члени делеґації, проф. Добрянський, екзекутивний заступник голови УККомітету Дмитро Галичин і екзекутивний директор Комітету Степан Ярема — виїхали вчора літаком до Мюнхену. Четвертий член делеґації, член Політичної Ради Комітету Володимир Душник, вже перебуває в Мюнхені від деякого часу, підготовляючи наради, що мають відбутися цього тижня."

Н. Й. Таймс не подає джерела своїх інформацій. Проф. Добрянський, відлітаючи в неділю до Европи, заявив, що він не може відповідати за повідомлення в американській пресі, які в цьому випадку часто відзеркалюють радше тенденції американських газет, не завжди належно зорієнтованих в складних пролемах політики еміґраційних представництв підсовєтських народів. П. Д. Галичин зі свого боку заявив, що він має приготовану відповідну заяву, яка буде передана америТканським та іншим кореспондентам в Европі та яка точно і правильно з'ясовує українське становище в справі Координаційного Центру й цілі поїздки делеґації УКК до Европи.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮ ЙОРКУ ГІДНО ВШАНУВАЛА ПАМ'ЯТЬ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

Ню Йорк. — Академія в честь князя Української Католицької Церкви, покійного Митрополита Андрія Шептицького, влаштована минулої неділі, дня 14-го грудня, Українським Католицьким Академічним Об'єднанням „Обнова" і місцевою Пластовою Станицею, увійде до історії місцевої української громади як одна з найбільш успішних імпрез цього сезону. Велика заля Фешин Інституту при 24-тій вулиці, в якій відбулася Академія, була майже заповнена вщерть українською публікою усіх походжень та віровизнань. Програму Академії започаткував український хор „Думка", відспівавши на удекорованій портретом Великого Митрополита сцені американський і український національні гимни. Проф. Микола Чубатий в дбайливо опрацьованій доповіді з'ясував великі релігійні і національні ідеали Митрополита Андрея та їх історичне тло. Оперовий співак-баритон Осип Стецура відспівав при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Є. Чапельської Верді „Реквієм", Барвінського „Псалом 94" та Баха-Гунода „Аве Марія". П-ні Лідія Крушельницька віддеклямувала Лепкого „На святоюрській Горі", піяніст Вадим Кіпа виконав Косенка „Похоронний марш", Верді-Ліщта „Мізерере" з опери „Трубадур", а хор „Думка" відспівав Котка „Через поле широкеє" з теноровим сольом д-ра Граба, Леонтовича „Почаївську" з барітоновим сольом Осипа Стецури і теноровим сольом д-ра Вороха, та Ваґнера „Хор паломників". На закінчення Академії група пластунок дала „Живий образ" — відповідну деклямацію на тлі мелодії „Боже вислухай благання". Цю пісню опісля підхопила ціла заля та нею закінчено Академію. Публіка з вдоволенням підкреслювала взірцевий порядок на залі та прикладне переведення цілої програми.

Ген. Бредлі звітує президентові

Вашингтон. — У суботу ген. Омар Н. Бредлі, голова об'єднаних генеральних штабів, склав звіт президентові Труманові із поїздки в товаристві новообраного президента Двайта Д. Айзенгавера до Кореї. Його відвідини у президента в Білому Домі тривали тільки 20 мінут і були дуже непомітні тому, що він увійшов до Білого Дому таким входом, що репортери не могли його доглянути. Припускають, що він звітував тільки про військове, а не політичне положення в Кореї. Саме тому, що Бредлі відповідальний тільки за військові справи, він не причасний у спорі, який виник між президентом і ген. Доглесом МекАртуром а може й ген. Айзенгатером над ціллю подорожі до Кореї. Інші члени оточення Айзенгавера теж повернулися до столиці, одначе вони належать до друзів новообраного президента.

Англія хоче приступити до Тихоокеанського Пакту

Лодон. — Прем'єри Британії, Австралії та Нової Зеляндії дійшли до порозуміння щодо того, щоб до оборонного Тихоокеанського пакту, до якого належать ЗДА, Австралія і Нова Зеляндія, могла б приступити також і Британія. Досі Британія двічі просила про допущення її до цього пакту, але їй відмовлено в цьому, бо тоді треба було б згодитися на допущення ще дальших держав а з таким поширенням пакту зростали б також і його обов'язки. — Під час господарських нарад британської спілки народів — Англія, Австралія і Нова Зеляндія погодилися в тому, що Тихоокеанський та Південно-азійський обшири творять одну цілість, і тому треба б до оборони цих обширів втягнути також Британію. В цій справі мали б відбутися переговори з новою репсублікансько адміністрацією ЗДА. — Гадають, що англійський міністер закордонних справ Ентоні Іден порушував цю справу в розмові з вибраним президентом Айзенгавером, коли стрічався з ним у Ню Йорку під час недавного побуту на нарадах ОН. Австралійсько - новозеляндсько-американський оборонний пакт — (АНЗУС) тепер звернений не так проти Японії, як проти агресії червоного Китаю, і тому в ньому повинно знайтися місце і для Британії, а може також і Франції, яка має клопоти з комуністами в Індо-Китаю.

Сталін особисто працює над порізненням західних аліянтів

Вашингтон. — Джозеф Алсоп, кореспондент Ню Йорк Геральд Трибюн, довідується про несподіваний поворот з Москви нового французького амбасадора. Поворот відбувся серед таких обставин: Коли амбасадор Луї Жокс віддав свої вірчі грамоти в міністерстві закордонних справ після приїзду до Москви, сталася небувала досі подія в совєтських обставинах: його негайно запросив Сталін на конференцію. Сталін привітав анмбасадора з незвичайною чемністю й сердечністю і почав розмову про дружні зв'язки, які об'єднували Росію та Францію в минулому. Після того запросив Жокса на розмову міністер закордонних справ Андрей Вишинський, пропонуючи тихі переговори для з'ясування спільних інтересів між Францією й Совєтами, головно в справі Німеччини. Жокс вважав ці розмови такими важливими, що негайно повернувся до Парижа, щоб тут переповісти їх свому урядові. Очевидно, що тут іде про нові совєтські пляни з уваги на англо - французько - американську політику у відношенні до Німеччини, включаючи й створення німецьких дивізій в европейській армії. Серед високих французьких урядовців значна меншина радила поставитися позитивно до нового совєтського предложення, одначе більшість перемогла своїми арґументами, що не можна так з легким серцем знівечити довготривалу працю для складення порозуміння Західних держав і Жокс виїхав на свій пост з дорученням зайняти вичікуюче становище. Обговорюючи цей епізод, Алсоп твердить, що це ніщо інше, як перший крок вияснення стратегії, що виявилася в забороні повороту до Москви американського амбасадора Джорджа Кеннана.

АМЕРИКА ВЖЕ МАЄ ПРИГОТОВАНУ ЗБРОЮ ДЛЯ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ

Париж. — З'єдинені Держави Америки вже приготовили і відложили в своїх магазинах всю потрібну зброю для повного забезпечення нею плянованої західно-німецької армії, що має бути створена як частина західно-европейської армії в рямках північно-атлантійського аліянсу. Про це повідомлено напередодні чергової конференції Північно - Атлантійської Ради в столиці Франції. Організація західно-німецьких військових частин в европейській армії мала б початися безпосередньо після ратифікації договору про західно-европейську оборонну спільноту парляментами Західної Німеччини, Франції, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Силу цієї західно-німецької армії встановлено на 12 дивізій по приблизно 15,600 вояків кожна. Крім того буде створена теж оборонна німецька авіяція, що розпоряджатиме кількістю 1,138 турбо-моторових боєвих літаків і бомбардувальників, як теж має бути встановлена обмежена німецька воєнно-морська збройна сила. Всі ці німецькі частини будуть забезпечені відповідною зброєю, літаками і кораблями. Зброю для німецької армії вже мають приготовану та відложену в своїх магазинах З'єдинені Держави Америки. Підкреслюється, що такого ставлення Америки до плянованої німецької армії в жадному разі не можна інтерпретувати як американський натиск на европейські країни, щоб вони ратифікували договір в справі тої армії. Все ж таки американці не скривають, що пляновані німецькі дивізії, з яких повинно бути 6 дивізій піхоти, дві панцерні і чотири моторизовані дивізії, — вони вважають за єдину підставову силу, що в теперішніх обставинах важкого заангажування французької армії в Індо-Китаю та скорочування оборонних видатків Англії й інших европейських країнах, може бути тільки дві розв'язки для скріплення европейської оборони: або збільшити кількість американських дивізій на европейському континенті, на що цілком певно не погодиться Конґрес З'єдинених Держав або приспішити німецький вклад в европейську оборону, що натрапляє на всілякі „психологічні труднощі", подиктовані страхом европейських народів перед ремілітаризацією Німеччини. Тимчасом, західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер скликав до Бонн окрему конференцію представників урядових коаліційних партій, з метою обговорення серйозного політичного положення, створеного проволокою в ратифікації договору про европейську оборонну спільноту.

Англійські комуністи залишають партію після празького процесу

Лондон. — Провідники англійських комуністів стараються всіма засобами стримати від утечі з рядів партії тих членів, які невдоволені вислідом празького процесу, та називають його антисемітським. Партійний комуністичний орган „Дейлі Воркер" друкує статті, летючки, та влаштовує збори, на яких старається переконати своїх членів, що повішення великого числа жидів у Празі — не вияв антисемітизму. „Дейлі Воркер" видрукував заяви рабінів із Чехії та Румунії, які твердять, що в їхніх країнах немає зовсім антисемітизму. Та проте визначні члени залишають компартію, і її число членів виносить тепер коло 30,000 членів, хоч у квітні цього року ця партія мала 35,124 члени, а 1951 р. 38,853 члени. Таке саме число і читачів „Дейлі Воркер-а у звичайних днях тижня а в неділю його друкують 90,000.

Польський єпископат остерігає вірних перед протидержавною акцією

Варшава. — Рада польських єпископів, що її очолює новий кардинал Стефан Вишинський, як голова, та варшавський єпископ помічник Сіґісмунд Хороманський, як секретар, видала інструкцію, щоб вірні, а тим більше священики, не брали участи в „підпільній акції та в господарській диверсії". Цю інструкцію видрукували всі польські часописи. Ця інструкція єпископату остерігає також перед „тенденційною ворожою пропаґандою", яка старається зробити церкву — „знаряддям протидержавної політичної діяльности." Така діяльність, говориться в інструкції, була б „шкідлива не тільки для держави, але і для діяльности Католицької церкви в Польщі."

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ВІДКИНУВ РЕЗОЛЮЦІЮ О.Н. В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Токіо. — Комуністичний Китай формально відкинув прийняту Об'єднаними Націями індійську компромісову резолюцію в справі репатріяції полонених та замирення в Кореї, домагаючись натомість від Об'єднаних Націй, щоб вони доручили З'єдиненим Державам відновити і продовжувати переговори в Панмунджом. Повідомлення про відкинення компромісової резолюції червоним Китаєм передала через радіо офіціяльна комуно-китайська пресова аґенція, повідомляючи рівночасно, що комуно-китайський міністер закордоних справ Чоу Ен-ляї поінформував про це формально голову Генеральної Асамблеї Лестера Пірсона. Згідно з цим повідомленням, червоний Китай мав поставити Об'єднаним Націям два „домагання"; — перше — „скасувати незаконну резолюцію" в справі полонених, прийняту на підставі індійської пропозиції, та друге — „доручити урядові З'єдинених Держав, щоб він негайно відновив мирові переговори в Панмунджом". В повідомленні в дальшому сказано, що комуно-китайський уряд відкинув компромісову резолюцію Об'єднаних Націй в справі полонених на тій підставі, що при обговорюванні та ухвалюванні тої резолюції не було комуно-китайського представника і тому ця резолюція є „незаконна" і „неважна". Відкинення червоним Китаєм цієї компромісової резолюції Об'єднаних Націй, яку вважалося — „останньою дошкою" для евентуального замирення в Кореї, створює нову ситуацію, хоч таку можливість передбачувано. З боку Об'єднаних Націй, як і з американського боку немає в цій справі ще жадних коментарів. Тимчасом на корейському фронті південно - корейські війська відбили низку нових комуністичних атак на аліянтські позиції, завдаючи ворогові великих втрат.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДОЛЛЕС ПРО „ВИЗВОЛЕННЯ"

Джан Фостер Доллес займе незабаром дуже важне становище. Він буде в кабінеті новообраного президента секретарем стейту. Тому не диво, що його промову, призначену для делеґатів конвенції Краєвої Ради Церков у Денвер, широко розголошено радіом і в пресі. Доллес належить до найвизначніших діячів у Пресвітерській церкві й часто промовляє на морально-релігійні теми. Хоч те саме було теж і в його останній промові, проте Ню Йорк Таймс, обговорюючи її зміст у статті п. з. „Основні риси закордонної політики" виразно підкреслив її політичний характер. Це мали б бути засади, якими буде керуватись Доллес в закордонній політиці ЗДА. Тим самим це речі важливі для Америки і світу.

Доллес має велику віру в Об'єднані Нації, як єдине знаряддя, що ще могло б завести міжнародний спокій і справедливість, не зважаючи на великі недомагання цеї установи. Він переконаний, що О.Н. стримали Совєти від одвертої агресії в Европі та Азії. Він за те, щоб оживити в Америці „віру в свободу" і створити для неї тут таку атмосферу, в якій не вміщалася б ніяка нельояльність, ніяка расова чи релігійна нетерпимість, ніяке переконання про вищість білої раси. Ця заява знайде цілком певно симпатичний відгомін в різних частинах світу, особливо в Азії чи Африці, а це тепер дуже важне. Свобода, каже Доллес, це право жити згідно з моральним законом і почуватись до обов'язку сповняти те, що цей закон наказує. Свобода духа, ума і діла, якою втішаються вільні народи, повинна б довести до ладу в світі й покінчити з деспотизмом і так започаткувати „нову еру визволення". А ЗДА завжди були за визволення. Декларація Незалежности, по словам Линколна, це „не тільки свобода для людей цеї країни, але надія світу по всі часи". Пригадавши ці великі слова великого президента, Доллес натякає на останню виборчу кампанію, в час якої слово „визволення" нагнало на декого багато страху. Мовляв — це ж війна! Та, як виходить з слів Доллеса, тут нема чого лякатись, бо цього слова взято тільки в такому розумінню, що американська „військова політика" це тільки „оборонна політика" та що „динамізм може знайти своє властиве виявлення тільки в моральних і духових межах". Тут, на думку Доллеса, куди більше поле до праці для поодиноких людей чи приватних установ, ніж уряду. Доллес переконаний, що моральні та духові сили таки переступлять кордони, якими відгородили себе країни під комуністичними режимами і піддержать там духа поневолених та „зменшать імперіялістичні можливості совєтських, комуністичних диктаторів". Якщо поневолені пізнають справжню цінність свободи, „тоді розвалиться цілком певно будівля деспотизму, бо вільні люди зламали гіпнотичний чар, яким деспоти держать маси в неволі".

Доллес критикував американську „великодушність", що хоч витратила 40 більйонів долярів, та не здобула прихильности для Америки в світі. „Мало можна вдіяти грішми такого, що має вічну вартість", говорив Доллес, підкреслюючи вагу „малої жертвенности" поодиноких осіб та організацій, що осягають далеко більше, ніж уряд з своїми більйонами, бо його завжди запідозрівають про якісь лихі наміри. Все це правда. Проте Доллес таки не вияснив як слід найважливішого слова — „визволення". Властиво він його вияснив, але так, що це вияснення не може вдоволити тих, до кого воно звернене. „Моральна і духова допомога" добра, але яке вона може мати значення для тих мільйонів, що мучаться і стоять під шибеницею? В релігійному розумінні це потіха і розрада, але в політичному це пустий звук, який теж не злякає Кремля і не примусить його зменшити терор. Гарні й благородні це слова, але це не те визволення, якого надіялись поневолені, коли почули це слово в час президентських виборів.

Комплікації визвольної акції

В останньому часі в частині американської та іншої вільної преси спостерігається інклінацію добачувати в усіх, або щонайменше у великій частині подій за залізною заслоною руку і прояви зорганізованого антикомуністичного підпілля. Як кілька років тому, коли американсько-совєтські відносини ще не були занадто напружені, ця преса приймала кожну вістку про підпільні рухи за залізною заслоною, зокрема в Україні, з перебільшеними застереженнями, так сьогодні вона готова добачити підпілля навіть там, де його могло б не бути.

Немає жадного сумніву, що підпільні визвольні рухи за залізною заслоною, зокрема в Україні, існують і відповідно проявляються. Але з авторитетних джерел відомо, що підпільна акція в Україні сьогодні в жадному разі не є на експорт і на те, щоб її закордоном „капіталізувати". Український революційно-визвольний рух сьогодні вже виріс з тої колискової стадії, коли йому треба було проливати кров на те, щоб нею засвідчувати і переконувати обмотаний всілякою ворожою лжепропаґандою західний світ про саме існування окремої української нації та її змагання до волі. Бо як довго той світ України не потребував, так довго він був байдужий навіть на мільйони жертв української боротьби за волю! Сьогодні ситуація змінилася й українське революційне підпілля на Рідних Землях не потребує проявлятись та проливати кров тільки на те, щоб про нього „говорили", натомість мусить керуватись в своїй акції виключно доцільністю української визвольної справи в тій нерівній боротьбі з найбільш безпощадним і жорстоким ворогом.

Кожному ясно, що в обставинах такої боротьби, яку веде український нарід та його революційно-підпільний аванґард на Рідних Землях, сьогодні необхідна максимальна дискреція. За кожним навіть найменшим натяком на ту боротьбу ворог слідкує з найбільшою увагою і кожний такий натяк може не тільки утруднити ту боротьбу, але й потягнути за собою все нові жертви. Нашої власної віри в живучість українського народу та в його безперервну боротьбу за волю не треба підтримувати жадними новими фактами і арґументами, бо вона сильна та непохитна і без них. Ця оправдана віра передається поступово та закріплюється теж в світі. Автім, хто хоче додаткових фактів, хай відкриє і прочитає будь-яку совєтську газету, послухає будь-якого виступу совєтського представника і він дістане потвердження встановленої вже й на Заході правди, що „Україна не вміщується в совєтську систему" та що вона становить „Ахілеву п'яту" совєтської імперії. Бо що інше можуть означати ті всі гістеричні совєтські заяви про „насамперед боротьбу проти українського буржуазного націоналізму", вічні деклямації про „велику допомогу українському народові від його старшого брата — російського народу" та про „Україну — невід'ємну частину Совєтського Союзу"?

Тимчасом, непознайомлена в подробицях із совєтською дійсністю західна преса попадає легко в екстреми і для неї один раз в Совєтському Союзі ніщо не можливе, а другий раз — все можливе. Два роки тому для тої преси український підпільний рух в Україні був дощенту розгромлений і перестав існувати (раніше для тої преси він був взагалі „неможливий"), а сьогодні Москва повідомляє з якоюсь підступно-скритою ціллю — бо тільки такі повідомлення виходять з Москви — про три вироки смерти в Києві за звичайні проступки, за які в цивілізованому світі карають кількома місяцями ув'язнення, і це є достаточною причиною для тої преси, щоб „воскресити" український націоналізм „з попелища".

В останніх днях деякі американські пресові органи подали знову сенсаційні вістки. Якась таємна організація, що називається „Російська Революційна Сила" розіслала свого часу 5.000 антикомуністичних летючок, вкладаючи їх до чеської комуністичної газети „Руде Право". Тим, мовляв, „спечено дві печені": спричинено ліквідацію редактора газети, запеклого комуніста Андрея Сімона, що на недавному процесі в Празі просив, щоб його повісити, і поширено антикомуністичну пропаґанду. Подібна історія мала статися теж в Румунії, де та сама організація повкладала до книжок мандрівної бібліотеки, призначеної для совєтських вояків, антикомуністичні летючки, їх відкрито і теж зліквідовано низку людей, що мали бути „запеклими комуністами". При цьому ті, що передають ці ревеляції, навіть не стараються відповісти на питання, яке автоматично насувається: чому ця „російська революційна сила" робить свою „революцію" в Чехословаччині, Румунії і Балтійських країнах а не в Росії, та чому за цю „революцію" ліквідують чехів, румунів та інші національності ,а не росіянів?

Усі ці проблеми належать до найскладніших і на них можна мати різні погляди. Але до всіх таких повідомлень треба ставитись з найбільшою осторожністю, завжди маючи на увазі, що в неможливому совєтської дійсности все можливе. Це цілком природньо, що багато з наших людей по цей бік залізної заслони теж мають інклінацію добачувати в усьому „підпільний рух" і так інформувати своє і чуже оточення. Вона роблять це в найкращій вірі, вважаючи, що це помагає закріпити право України на самостійне життя. Це теж правда, але цього в жадному разі не можна робити в той спосіб, щоб давати будь-які причини окупантові до дальшого нищення українського народу. Це правда, що коли вирішуватиметься доля народів на території теперішньої совєтської імперії можуть бути такі, які питатимуть „де ви були" тоді, як велась боротьба проти совєтського режиму, але тоді рішальним буде не „де ви були", тільки „де ви є". Автім, українці могли б дати й найбільш переконливу відповідь на запит „де ви були". Один з польських публіцистів свого часу потішав своїх земляків, що вони не мають потреби турбуватися майбутністю Львова, ба заки українці добіжать до нього із Сибіру, то поляки вже будуть в ньому господарити. Поступування українців у вільному світі, кероване найкращими і найшляхетнішими мотивами, але часом таке, що могло б допомогти не тільки цим польським надіям на Львів, але й російським на Київ, румунським на Чернівці і чеським на Ужгород.

Який з того висновок? В нашій політичній акції у вільному світі ми повинні бути найбільш осторожні в будь-якій „капіталізації" теперішньої української визвольної боротьби на рідних землях. Нам треба знати межі між можливим і неможливим совєтської дійсности, бо інакше замість допомогти тій боротьбі, ще їй пошкодимо. **Українська кров, що лилась і далі ллється за волю України і вільного світу, не є — на продаж на ніякому міжнародному ринку, ні теж не є вона для ніяких „сенсацій", можливо тепер потрібних уже й Заходові.** Це мусить знати ввесь демокрадичний світ і вся вільна преса в світі.

Іван Кедрин

Чи ми підготовані до війни?

Може заголовок до цих міркувань кепський, — може краще було б сказати: „Чи ми приготовані на випадок війни?" Але ж для українців — як і для нікого в світі — війна не є ціллю. Взагалі війна є тільки засобом в політиці, що його стосується тоді, коли виявились недоцільні всі мирні засоби. Ото ж, коли для американців і всіх волелюбних народів світу третя світова війна буде засобом для осягнення дійсного мирного часу, без вічного московсько-большевицького меча над головою, — то для українців, грузинів, білорусів і ін. війна означатиме ще можливість відбудови своєї держави. І тому з питанням про підготованість до війни тісно в'яжеться питання: „Чи українці підготовані до відбудування своєї держави?"

Про ці речі говориться вже на прилюдних докладах, тут і там стрічаємо і пресові натяки, проте всі голоси все ще є одиночними міркуваннями. Українське громадянство в масі все ще не здає собі справи, що треба свідомо і плановo приготовлятись на той час, коли вибухне третя світова війна, яка мусить прийти, байдуже — швидше чи пізніше.

Сьогодні, з перспективи близько сорока років, треба признати, що українці дійсно приготовлялися до першої світової війни і вона не заскочила їх цілком несподівано. Ми були тоді духово підготовані, себто, настільки розуміли конечність дійсно соборницького політичного фронту, що швидко після вибуху війни можна було поширити Головну Українську Раду, що її створили всі українські партії в Галичині, не лише на всі партії із Буковини, але й на організацію наддніпрянських політичних еміґрантів, Союз Визволення України, і таким чином покликати до життя Загальну Українську Раду, як найвищий політичний керівний чинник. Організаційно ми були підготовані настільки, що перед першою світовою війною повстала Боєва Управа, військово-організаційний орган, підлеглий політичному проводові, з виразним пляном творити на випадок війни військовий леґіон. Існував соборницький політичний плян, добрий чи злий, але він був і спирався не тільки на власних мріях, а й на династичних амбіціях Габсбурґів. Очевидно, було б ліпше, як би західні українці не ставили тоді виключно на карту центральних держав, але це вже в'яжеться з питанням взагалі політики галицьких українців в рр. 1848-1918 і не перечить фактові, що вони до війни приготовлялися, добре чи зле, але плянували, наставлялись духово, організувались.

З другою світовою війною було далеко гірше. Хоч реальна можливість війни була в рр. 1938/39 багато очевидніша, як в рр. 1911-14, проте не було ніякого плянування, ніякої фактичної підготови, ані в краю, ані за кордоном. Фактом є, що леґальні політичні партії в краю не передискутовували практичних заходів, що їх треба буде зробити на випадок війни, і не прийняли ніяких в цьому напрямку поважних постанов. Тому після вибуху війни навіть найменша група політичних діячів не виїхала з краю до Румунії і не старалася передістатись на сторону аліянтів, не створено на заході хоч би малої власної військової частини (а стільки наших хлопців попало до польської армії ген. Андерса!), також політична еміґрація в Европі завела, бо напр. в Німеччині — як потім трагічно виявилося — не мала політичних зв'язків з владою, через те не знала нічогісінько про її пляни. Наслідки відомі: страшні втрати і від большевиків і від німців, погана опінія в аліянтів і внутрішня розтіч.

Проте період хаосу в перших повоєнних роках української еміґрації в зах. Европі минувся, створено Українську Національну Раду, еміґрація здобула собі прихильність настороженого спершу західніх чинників в Европі і поза нею, очистила себе від різних „латок", що їх попришивала українцям свідомо-злобна ворожа нам пропаґанда. Існує український відповідальний керівний політичний чинник в Европі, існує також в Америці відповідальний політичний репрезентант американсько-української громади, а подорож делеґації Українського Конґресового Комітету до Европи для виміни думок із членами Виконного Органу УНР і самої Національної Ради є проречистим доказом гармонії у справах всеукраїнського характеру. Це велика потіха і ми були б несправедливі, коли б не зарахували цього явища „ін плюс" української готовости на всякий випадок, себто і на випадок нової світової війни.

Але й на цьому кінець. Найбільшим нашим лихом є яскрава диспропорція поміж загальним нашим ствердженням, що війна неминуча і що вона є найкращим засобом для розв'язання нинішнього міжнародного вузла, та браком всякої підготовки до неї: духової і політичної. Українці в масі наче би вірили, що третя світова війна „автоматично" принесе їм здійснення їхніх національно-політичних ідеалів, забуваючи, що „автоматично" тільки людина мусить вмерти, а долею народів керують розум, пляни, діла людей, зудар різних дій та його вислід. Не вважаючи на існування УНРади нема в нас духової єдности, є безліч внутрішніх „фронтів", є гін до ґетта, а не до дійсного соборництва духа, що про нього час-до-часу чуємо приємні деклямації. Це духове наставлення знаходить вислів у прерізних організаційних фікціях і пів-фікціях, існуючих лише для декорації, та в „дубльованих" чи ще більше множених аналогічних організаціях: молоді, жіночих, військових, наукових, навіть політичних. Головно в останніх місяцях маємо на терені таки ЗДА цілу ревію прикладів на хаотизування, а не впорядкування українського життя.

Недобре стоїть справа з духовістю громади поза межами України, зокрема в ЗДА. Ана-

(Закінчення на стор. 3.)

Суть празького процесу

Політичне підґрунтя празького процесу проти Клементіса, Сланського і інших висвітлює преса трохи однобічно, коли вбачає у ньому головно антисемітизм. Насправді він скерований проти ЗДА, а жидівське питання використовувалось лише як засіб антиамериканських атак. На це ясно вказує передова „Правди" з 25 листопада, присвячена празькому і подібним процесам в країнах народної демократії. Передова починається фразою: „Американський державний департамент явно рознервований". Причину цього рознервування часопис вбачає в тому, що згадані процеси один за одним викривають „керівну американську верхівку як організатора шпигунства і диверсій в країнах миролюбного демократичного блоку". „Правда" вказує, що широкого розміру підривна діяльність набрала „після прийняття Конґресом ЗДА Закону 1951 року про асиґнування 100 мільйонів долярів на фінансування шпигунів і диверсантів, що діють проти СССР і країн народної демократії".

„Правда" в своїй передовій проводить виразну тенденцію всі уявні обвинувачення звалювати на „заокеанських організаторів шпигунства", тобто на ЗДА. За її інформацією „на території ЗДА із гітлерівських фашистів, польських, чеських і інших зрадників, що втекли під крило американських властей, а також із інших покидьків людства формуються спеціяльні військові частини, що готуються для здійснення підривних терористичних актів проти свободолюбивих народів". Згадується конґресмена Керстена, як співавтора закону про допомогу протикомуністичним рухам, який ніби прагне „наводити жах на населення". „Правда" перечисляє американських дипломатів за залізною заслоною, які керували там організацію шпигунської мережі і твердить, що на процесах в Польщі, Мадярщині, Китаї, Болгарії було доказано, що „злочинна діяльність цих груп направлялась військово-розвідувальними органами ЗДА і Англії". На празькому процесі доказано „пряму приналежність американських дипломатів і високих урядових чиновників ЗДА до цієї змови". „Правда" обурюється, що за 1951 рік великі фірми ЗДА асиґнували 350 мільйонів долярів на підривну діяльність. Засилка шпигунів, вбивників, диверсантів, пише „Правда", ось до чого зводиться справжня діяльність таких організацій як фонд Форда, що висвітлюється ґазетною челяддю підпалювачів війни як „хрестовий похід за свободу".

В інформаціях московської преси підсудних на празькому процесі: Сланського називалося аґентом американських імперіялістів, М. Орена аґентом англійської розвідки, Гbackміндера — службовцем англійської розвідки, сіоністів — аґентами імперіялістичних розвідок і так далі.

Згадана вище передова стаття „Правди" демаскує переляк Кремля перед побоюванням, що ЗДА підтримають національно-визвольні рухи східньо-европейських народів. Побоювання і переляк цілком оправдані. Влаштовуючи гучні процеси, ведучи антиамериканську пропаґанду Москва хоче вплинути на нерішучі елементи, що мають вплив на формування західньої політики, які можливо щиро думають, що коли Сталіна не дражнити, то він, цей „добрий старий Джо", стане направду миролюбним.

Звичайно було б наївно заперечувати протижидівський присмак на празькому процесі. Сталін має в своїх руках антижидівську карту, якою сподівається багато виграти і нею компенсувати слабості свого режиму. Цю карту він пустить в хід в найкритичніший для себе момент. А покищо свій „антисемітизм" буде суворо дозувати. Де появляється російський комунізм, то він відразу породжує гострі соціяльні конфлікти, жертвами якого стають тепер жиди. На празькому процесі Сланського обвинувачувалось в тому, що він був власником двох будинків і магазину, а також мав землю, яку, за посередництвом одного жида, здавав в аренду селянам-біднякам і таким чином наживався на тяжкій праці трудящих.

Але якщо кого ще боїться Москва, то такими є ЗДА, і тому головне вістря скероване проти них, а жидівські нотки є лише складовою частиною антиамериканського наступу Москви. (Л Л)

П. Заярський

ПОЕТ-ГРОМАДЯНИН

Пам'яті видатного українського поета-борця і мученика за волю України Павла Грабовського. В день 50-ліття з дня його смерти

(6)

Останні роки життя поета на засланні були найтяжчі. Тяжка праця і хвороба вкрай знесилили Грабовського, і він зрозумів свою приреченість. Підводячи підсумки прожитим рокам, поет скаржиться на „дріб'язки життя", що здаються йому гіршими за неволю і навіть смерть:

„Я виніс все . . . Кайдани
[та неволя
Ні світлих мрій, ні зваги
[не взяли;
Не здужала звалити зла
[недоля,
Так дріб'язки життя
[перемогли.

Я не тікав, зустрівшись
[з ворогами,
І не ховавсь, лякаючись,
[на піч;
Цуравсь ходить неправими
[шляхами,
Утертими, а темними як ніч.

Поет не жалкує, що він утратив „панську ласку" і спокій „за милий рідний край", бо „знеможений навалом лютих мук" він навчився співчувати в горі братові і „не здіймав на нього зрадно рук". Найбільше дошкуляють поетові піклування щоденні про шматок насущного хліба:

Не смерть страшна, не
[довгий час неволі, —
Не важко буть героєм
[проти них;
А страшно жить,
[запрягшись мимоволі
В ярмо дурниць та клопотів
[дрібних.

Поет бачить, що йому вже не доведеться дождатись щасливої пори, але він вірить, що вона незабаром настане:

Вона іде, її побачать люди,
Що може ще і на світ
[не зросли;
А я . . . болять і стогнуть
[хворі груди,
Бо дріб'язки життя
[перемогли.

Часами ці „дріб'язки життя", це безпросвітнє животіння на чужій непривітній чужині серед чужих людей доводить поета до цілковитого розпачу, до повного занепаду духу. Але цей настрій тимчасовий. Одна тільки думка про страждання свого народу, про непохитних борців, що не згинаються ні перед якими обставинами життя, робить цілковитий переворот у душі поета:

О, простіть мене ви,
[непохитні борці,
Та погляньте знов
[призним зором!
Про знемогу мою, про
[хвилини оці
Мені навіть і згадувать
[сором.

І поет розправляє свої козацькі крила, в знесилених грудях росте жвавість, бадьорість, „думка кличе вперед, віджувають колишні заміри", і Грабовський, як і Леся Українка в своєму славнозвісному „Контра спем сперо", пристрасно відганяє від себе ці хвилинні розпачливі настрої, і нова хвиля енерґії, завзяття, бажання жити, працювати і боротись далі опановує душу поета:

Хочу жити я знов,
[працювать без кінця,
Власні жалі порвати
[з докором.
Згиньте ж, туги мої! Ви
[не гідні співця,
Про вас навіть і згадувать
[сором.

Грабовський закликає українських поетів перестроїти свою ліру на громадський лад, покинути панський Парнас, убратися „в простісіньку свитку" і співати не про „кохання — святі незрадливі", а „простим словом убогого люду" показувати шлях до волі, будити „дрімучі сили", розбудити народ на діло боротьби за світлі ідеали, стати провідниками боротьби за визволення:

Поперед інших стяг новий
[неси,
Карай насильство своїм
[словом віщим,
Веди нас в мир і горя
[і краси,
Стань проти зла, доки його
[не знищим!

Завдання поета засівати „зерном добра лани, щоб найплідніші жнива уродили". І серед цих „сівачів добра" сам Грабовський ішов у перших рядах. Його заклики не були порожніми фразами, вони були стверджені його власною невтомною працею і завзятою непримиренною боротьбою!

В своїх поезіях Грабовський звеличував усіх знедолених, усіх скривджених, усіх страждальців. Твори Грабовського, каже С. Єфремов, — це „надхненний гімн добру, справедливості і борцям за них і безпощадне засудження і прокляття злу". З глибокою симпатією і щирим сердечним співчуттям пише Грабовський про тяжку долю робітників, про горе і злидні селянські. Ось образ трудівниці швачки, у якої від виснажливої роботи „рученьки терпнуть, злипаються віченьки", ось образ старенької бабусі, що шиє собі сорочку на смерть. Ось образ трудівниці-вчительки сільської, що передчасно померла від сухот та від перевтоми, самовіддану працівницю на ниві народній з глибоким сумом ховає усе село. У вірші „Допусти" поет показує, що скасування панщини не поліпшило життя селян:

Що за допусти господні?
Позавчора — кріпаки,
Вчора — вільні, а сьогодні
Хоч під вікна по шматки!

Не тішить поета прихід весни, не співає він про красу весняної природи, його зір звернутий на село, де цілющий легіт весни повіває, але одночасно не замовкає „пекло мук", бо

Тяжко стогнуть хлібороби:
Брак насущного шматка,
Люта смертність та хвороби
Підтинають мужика.

Головне завдання освічених людей, на думку Грабовського, це невтомна наполеглива праця на ниві народній, це громадська праця, спрямована на піднесення освіти темного селянства, на поліпшення його життя, на виборення політичних і громадських прав. Поет оспівує незнаних робітників на ниві народній, їх він вважає за справжніх героїв, а не тих, „уквітчаних героїв кривавих справ":

Моя хвала трудівникам
[незнаним,
Що двигли мисль по селах,
[хуторах,
Цуравшись власно мрій
[золототканих,
Чий невідомо почиває прах;
Чий вік минув за працею,
[як днина,
Сліпим братам торуючи
[межу . . .
Перед тими я стану
[на коліна,
Героям тим подяку я зложу.

Звеличує поет і тих героїв революційної боротьби проти російського самодержавства, що за свої світлі змагання зазнали тяжкої кари, поневірянь і страждань по тюрмах московських та по каторгах сибірських. Він присвячує цим героям повні любови і співчуття щирі ліричні поезії. Серед цих поезій звертає увагу вірш, присвячений товаришеві по засланню полякові Броніславу Сєрошевському. Так само як колись Т. Г. Шевченко у своєму вірші „Ляхам" закликав поляків до братерського союзу в боротьбі проти спільного ворога Москви, так само і П. Грабовський, зустрівшись на одному шляху боротьби за свободу з поляком Б. Сєрошевським, став його вірним товаришем і приятелем. Обидва друзі за однакові змагання зазнали однакової кари — „вічної неволі та кайданів",

Але ж і ту судьбу шалену
Не довелось ділити нам:
Ти за Байкал, я —
[за Лену, —
Розтечемось по чужинам . . .

Отак-то, голубе мій, ляше,
Тобі — рудник, мені —
[тайга . . .
Та не належить серце наше
До пут утисника-врага.

Віддавна руки нам невільні,
Душі ж неволя не скує;
Єднають нас змагання
[спільні, —
Хто їх хортами зацькує?

Згадуючи про колишню боротьбу України з Польщею, Грабовський закликає до любови, згоди і братання двох народів, що стогнуть під ярмом московського панування:

В чаду скаженого
[прокляття
Потоком кров лили батьки;
Той час минув: ми рідні
[браття,
Ми нерозлучні бояки.

За що ж? За те, щоб духом
[згоди
Все повнилося між людьми,
Щоб наші змучені народи
Так побраталися, як ми!

(Продовження буде)

Д-р Микола Кушніренко

ВІД СЛІВ ДО ДІЛА

(До уваги УКК).

(Закінчення).

Президія і членство УКК а також і українське громадянство мусять нарешті усвідомити, що доки наші науковці, зокрема історики, зароблятимуть на прожиток не своєю фаховою працею, а іншою, то не один, а десять Домів Культури й Науки в Ню Йорку не допоможуть виконати найконечнішого діла, про котре мова у цій статті. Дім Науки і Культури дуже потрібний і побажаний, але не можемо чекати, доки його перебудують та улаштують. Якщо відповідні учені — історики матимуть пристійний гонорар, то можуть жити у Вашингтоні й там визичатимуть матеріяли із Конґресової бібліотеки, а писатимуть у своїх кімнатах. У ЗДА серед нашої імiґрації, зокрема старої, надто велика надія „на мури", але не раз ті мури стоять пусткою, або як напр. порожні церкви пізніше продають.

Друга проблема, що вимагає негайного опрацювання англійською мовою, є про те, чи окремий, самостійний господарський організм, який Московщина немилосердно визискує від часів Петра І., про що у свій час писав навіть український комуніст Волобуїв, заплативши за таку сміливість своїм життям. Цю проблему міг би з великим успіхом опрацювати український економіст Володимир Тимошенко, кол. професор Української Господ. Академії в Подєбрадах (Чехія) й кол. ректор Українського В. Університету в Празі, а пізніше довголітній професор американських університетів, Проф. В. Тимошенко, як економіст, відомий у світовій науці, а до того ж ще й спеціяліст в економічній географії. Якщо не він сам, то під його керівництвом і редакцією моглиб інші економісти опрацювати вищеназвану проблему. Але був би ґріх не використати наукового досвіду й імени такого українського економіста як Вол. Тимошенко у науковій розробці питання про економічну експлуатацію України Москвою.

При нашому еміґраційному убозтві треба мати не лише плян громадської праці, а й добре обміркувати, що саме й коли треба друкувати. Один наш відомий науковець і публіцист писав, що на еміґрації на 90% робиться не те, що треба. При всякій розумній праці люди дотримуються економічної засади — при найменших зусиллях найбільший ефект. Ця засада особливо важлива при англомовних публікаціях, з огляду на момент психологічний. Розсилання американцям дарових бюлетенів і часописів може мати якесь значення, але не таке велике, як думають їх редактори, бо такі дарові періодики це — „пропаґанда". А сьогодні, у віці пропаґанди, це слово насторожує кожну вдумливу людину, а відколи існує большевицька пропаґанда, то воно стає деколи й осоружним. Слушно писав Б. Бій-Бійченко („Свобода", неділ. вид. ч. 3 ц. р.), що „книжку — навіть англійською мовою — зі словом „Україна", „український" у наголовку майже ніхто із русофільських „спеців" від Східньої Европи не читає й заздалегідь засуджує її як „пропаґанду". Ось ще й тому мусимо давати англомовні книжки із словом „Росія" та „російський". Пропозиції професора Чубатого видавати англійською мовою ще й четвердий періодичний пропаґандивний орган не мають ніяких підстав. Якщоб англомовний тижневик „Свободи" грохи змінити, то він вистачив би і для американських юній і церков. Сторінку фінансову міг би УКК якось уладнати із УНСоюзом. Це був би найліпший вихід.

Маємо також невідкладну потребу в публікації деяких проблем українською мовою. Корисно, звичайно, знати хто був автором „Історії Русов", але якщо ми справді готовимось до відновлення Української Держави, то із жахом мусимо подумати, що вже дві ґенерації не знають на Україні хто був Симон Петлюра. І про нього аж дотепер не було книги, за винятком двох-трьох брошурок. Та Богу дякувати найшовся не історик, а інженер-хемік, кол. професор хемічної технології (Української Госп. Академії в Подєбрадах), що написав першу наукову біограпфію С. Петлюри, і книжка ця, по оцінці проф. Чубатого, справді наукова і цінна. Цей випадок наводить на дуже критичні думки про наше громадсько - культурне життя. Але ж до окремих авторів не можемо мати претенсій, що вони пишуть не те, що буде потрібне українському читачеві. Інша справа, чи громадські українські видавництва можуть викидати гроші на такі писання. Є й написані праці, які необхідно опублікувати, як напр. Історія Української Армії пера генерала Удовиченка з передмовою французького генерала. Генштабу генерал Удовиченко один з найбойовіших і поважаних та славних генералів Армії УНР, особливо в останній період її боротьби. Саме ім'я автора робить атракційною і його працю. Найдеться чимало тем, які мусять бути негайно опрацьовані українською мовою й видані, як напр. історія української революції й визвольної боротьби тощо. Але треба, щоб про це хтось постійно думав. Тут треба ще раз пригадати цитовану статтю д-ра Володимира Дорошенка з порадами для УКК, який мусить порушувати на засіданнях справи адресовані до нього у пресі. Український Конґрсовий Комітет мусить для успішности своєї праці і збільшення Народного Фонду розділяти його лише на цілі безспірні, на такі як порушені у цій статті та їм подібні, а не так як було останні два роки.

Майбутня Україна потребує від нас тепер не лише „високої" політики, а й матеріяльної жертви та дрібної, муравлиної праці нашого розуму й рук. Історичне завдання української еміґрації — зуміти найти стежку до розуму й серця західнього світу, щоб його провідні люди нас слухали, але не „кривились" і не „зітхали", а „в відповідь" нам сказали тверде й ясне слово майбутньої світової й заразом нашої правди. Мусимо всіма силами уможливити цим людям „зрозуміти істину й істина визволить нас".

В. Омельченко

КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗДА І КАНАДИ

В Україні російсько-большевицькі окупанти провадять життя, русифікують українську молодь, намаюгься цим знищити стремління українського народу до незалежности. Тут, на вільній американській землі, російські імперіялісти всіх мастей схвалюють ці русифікаційні заходи червоної Москви в Україні.

Українці, що знайшлися за межами України, допомагають всіма можливими заходами поневоленому українському народові ,щоб визволитись з московської неволі.

Українська молодь ЗДА і Канади, що є найчисленнішою за межами України, може зробити для визволення українського народу дуже багато. Найбільшого успіху вона досягне тоді, коли виступатиме єдиним фронтом, головне, коли йдеться про голос української молоді в обороні прав українського народу перед зазіханнями російсько - еміґраційних імперіялістів, які мріють про втримання єдиної неділимої Росії після розвалу СССР. Плекання українських національних традицій, які нищить окупант, та збереження українського молодого покоління — це ті завдання, які можна здійснити в повному обсязі тільки спільними зусиллями всіх українських організацій молоді.

З метою обговорення шляхів співпраці українських молодечих організацій ЗДА і Канади в днях 15 і 16 листопада 1952 р. в м. Бофало в готелі Статлер відбулася конференція представників молодечих організацій ЗДА і Канади з метою створення Координаційного Центру Української Молоді Північної Америки.

Ініціятива скликання цієї конференції належить Лізі Української Молоді Північної Америки. В конференції взяли участь представники таких організацій: із ЗДН: Ліґа Української Молоді Північної Америки, Спілка Української Молоді в Америці, Пласт в ЗДА, Об'єднання Демократичної Української Молоді, Українсько - Американські Ветерани, Молодечий Відділ Союзу Українок Америки та з Канади: Спілка Української Молоді Канади(С. У. М. К.), Спілка Української Молоді в Канаді, Молоді Українські Націоналісти, Українсько - Канадійські Ветерани, Пласт в Канаді, які разом об'єднують біля 17 тисяч української молоді тут родженої і новоприбулої.

Конференцію відкрив голова Ліґи п. Мураль, який коротко поінформував присутніх про ціль конференції. Дальшим бігом конференції керувала Президія, вибрана одноголосно в складі: В. Коланюк, голова, В. Омельченко, заст. голови; Г. Стек, секретар (до англійської мови) Б. Гладун, серетар (до української мови).

Після дискусій над повісткою дня, конференція усталила наступний порядок нарад: 1) Ширша інформація про потребу створення координаційного Центру Молоді ЗДА і Канади та його компетенції; 2) Обговорення статутарних форм цього Центру; 3) Намічення загального пляну діяльности на відповідний протяг часу.

Щодо створення координаційного Центру Молоді, представники всіх молодечих організацій ЗДА і Канади висловились позитивно. При чому однозгідно усталено, що цей координаційний центр не буде втручатись у внутрішню діяльність поодиноких організацій молоді, а його завданням буде лише узгіднювати спільні акції в житті української молоді Північної Америки, як на зовнішньому так і на внутрішньому відтінках.

В частині обговорення статутарних форм, усталено тимчасову назву Координаційного Центру, що звучить — „Рада Української Молоді Північної Америки" та вибрано її Президію в складі: В. Бакад, голова (ЗДА); В. Омельченко, перший заст. голови; Б. Гладун, другий заст. голови (Канада); Д. Слободян, касієр (ЗДА). Конференція доручила Президії Ради покликати секретаря в м. Ню Йорку. Президії також доручений на Конференції проєкт статуту та представити його до затвердження наступній Конференції, яка має відбутися в місяці березні 1953 р.

Плян праці, який був ґрунтовно обговорений учасниками Конференції, буде обширніше поданий на сторінках української преси. В цій статті стисло подаємо ті основні питання ,які були порушені, а саме: український визвольний рух, збереження українських традицій, проблема релігійно - морального, інтелектуального та фізичного виховання української молоді. Співпраця молоді з старшим громадянством і громадськими установами, фінанси, публікації та ін. Також широко було обговорено питання репрезентації української молоді в Юнеско при Об'єднаних Націях. Ґрунтовний плян праці має бути підготовлений і предложений до затвердження наступній конференції.

Вкінці схвалено відповідні резолюції та ухвалено надіслати до Об'єднаних Націй окрему резолюцію в обороні полонених в Кореї, видачі яких домагаються комуністи.

Вирішено звернутись до тих молодечих організацій, які не були присутні на цій зключитися в спільний фронт української молоді Північної Америки.

Широкознаний у литовських і українських колах пан Карл Ґленн купив знану „Російську Гостинницю" під 219 числом при Другій Евеню в Ню Йорк Си, Н. Й., яка називається тепер „Ґленнів Ресторан". Він відновив її. і веде як „нічний клюб", який часто відвідують литовці і українці. Пан Карл Ґленн розуміє крім української та литовської мов ще й інші мови Багато його приятелів цікавляться його новим підприємством.

ЧИ МИ ПІДГОТОВАНІ ДО ВІЙНИ?

(Продовження зі стор. 2-ої)

лізуючи цю духовість д-р М. Шлемкевич дійшов так далеко у своїм песимізмі, що в недавному свому публічному докладі твердив буквально: „Коли б ми були тепер поставлені перед будовою своєї держави, то були б таксамо розгублені, як в рр. 1917-20". Він, як філософ, пояснював цю теперішню українську духову розгубленість „кризою", що її переживає українська людина. Політичною мовою це зветься — брак громадсько-політичної дисципліни в масах, брак здорового політичного реалізму і брак почуття потреби плянувати, організувати, приготовлятись до нового великого зудару та своєї державницько-будівничої ролі, коли признаємо, що земляки в Україні будуть потребувати активної допомоги в людях, ідеях, праці і грошах. Вбивчим є в нас нерозуміння пропорції між речами великими і малими, перебільшування речей маленьких та недобачування направду величезних. Як це добре було би, коли б наші люди — навіть з найвищими титулами і становищами — раз-у-раз ставили собі запит: „Що значить ця справа, цей спір, ця амбіція, це моє ґетто, в порівнянні з третьою світовою війною і тими проблемами, що їх вона ставить перед український світ?!" Може тоді було б трохи менше тих амбіцій і цих смертельних спорів та безглуздих ґет. І може тоді ми наблизились би до розуміння безміру завдань, що стоять перед нами — в обличчі третьої світової війни.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українсько- своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гемтремк, Міш.

Активізація громадського життя.

В останньому часі українська громада в Гемтремку щораз більше активізується. Громадські організації влаштовують вдалі імпрези, збори й доповіді. Та ось недавно, саме в День Подяки (27 листопада) місцевий Відділ УККА з організаціями: Пластова Станиця, УСТ „Черник", СУМА ім. П. Орлика і Комітет „Мати і Дитина", влаштував направду гарні і вдалі вечерниці. Хоч це не така то вже велика подія, щоб про неї писати в газетах, але коли зважити ,що дохід із цієї імпрези передано на допомогу скитальцям у Німеччині й Австрії, то не від речі буде сказати кілька слів про цю гарну громадську роботу.

Зачалося без широких нарад і засідань. Представник оркестри „Трембіта" п. М. Томин, стрінувши під церквою п. Р. Татарського (секретар місцевого відділу УКК і п. Р. Качмара (голова УСТ „Черник"), піддав думку влаштувати в День Подяки останні осінні вечерниці з призначенням усього доходу на українських скитальців у Европі. Його оркестра погодилась грати без ніякої заплати. Залю на ці вечерниці відступив також безплатно Українсько - Американський Осередок. Пані з Комітету „Мати і Дитина" погодилися зібрати „складений буфет" і його провадити в часі самої забави. Пластуни місцевої Станиці перейняли на себе всю порядкову службу, а сумівці осередку ім. П. Орлика виставили групу своїх членів до помочі діловому комітетові забави. Радіомовлення п. З. Тарнавського розреклямувало цю імпрезу серед нашої громадськости, а друкарня „П р о м е т е я" видрукувала пропаґандивні летючки за половину ціни. Місцевий Відділ УККА очолив цю гарну громадську ініціятиву, підтримавши її своїм авторитетом. І так якось без довгих дискусій, без суперечок за „принципові" і „престіжеві" справи створився діловий комітет, зложений з представників згаданих угорі організацій і він довів саму імпрезу до успішного кінця.

Громадянство живо відгукнулося на заклик ділового комітету, доказам чого була повніська заля недавно і давніше прибулих українців.

В результаті діловий комітет, поплативши дрібні видатки, зв'язані з цією імпрезою, передав Комітетові „Мати і Дитина" $423.63 на різдтяну допомогу українським залишинцям у Німеччині й Австрії.

Заохочений цим успіхом місцевий Відділ УККА рішився створити постійний комітет допомоги скитальцям. Може в цей спосіб вдасться пожвавити діяльність ЗУАД Комітету — Відділ у Дітройті.

Коли зважити, що крім цієї грошової посилки, Комітет „Мати і Дитина" вислав уже цієї осени з самого тільки Гемтремку до Німеччини й Австрії двацяткілька харчових і одежевих посилок (акція ще не закінчена!), то треба об'єктивно ствердити, що українська громада в Гемтремку дисить задовільно вив'язується із свого завдання: допомогти потребуючим братам і сестрам на скитальщині в Европі. Треба тільки побажати, щоб у цій важливій роботі не був Комітет „Мати і Дитина" осамітнений, але щоб його підтримали всі інші організації.

Петро Кореняк.

Шікаґо, Ілл.

Збори Учительської Громади.

Збори Учительської Громади, секції тов. „Самопомочі", відбулися дня 27 XI. ц. р. Уч. Громада існує тут вже третій рік і, як помітно було зі звіту голови, проф. А. Антоновича, діяльність товариства росте. Число зареєстрованих учителів (ок), що живуть в Шікаґо значне, виносить 154, але і воно не є повне. Дотого не всі беруть участь в житті і діяльності товариства. Уч. Громада розвивала діяльність в таких ділянках: 1) Курси Українознавства ведуться в трьох осередках при школі св. Миколая (135 діт., упр. дир. О. Левицький), при церкві св. Володимира (22 діт. веде проф. Іващук) і на півдні міста (25 дітей, веде інж. Гайчук). Число курсантів у цьому шкіль. році більшає, зростає. В виховно-научній ділянці старалася Уч. Громада скоординувати свою працю зі „Сумом", „Пластом", „Мистецьким Клюбом", церквою і школою. 2) Научно популярні доповіді, прегарно зорганізовані проф. Іващуком, відбуваються що неділі в залі „Бесіди". Намічено серію 70 доповідей, поділених на 8 циклів, з різних галузей знання. Перший відбувся 2. III., ц. р. досі відбулося 12. Пересічне число учасників 50.

Допомога учителям - залишенцям в Европі: Вислано допомогу школам в таборі Шлайзгайм і декому з старших учителів. Це одна з ділянок, на яку слід звернути пильну увагу. Ту ділянку дуже дбайливо вів дир. Бабяк. 4) Крім звич. засідань Управи Товариства, відбулися дві-ні ширші сходини учителів щоби втягнути якнайбільше членів до активної співпраці в товаристві і дві зустрічі — чайні вечорі з громадянством на інавґурації доповідей перед і по феріях. Шкільний рік на курсах з а к і н ч е н о „Святом Молоді" в залі Шопена в приявності батьків і громадянства. 5) Організується при Уч. Громаді „Взаємна Поміч", члени вплачуватимуть паї і це дасть основу до створення фонду, що, опертий на якесь підприємство чи набуту цінність, міг би бути основою для ев. допомоги потребуючим чи старіючимся, н е п р а цездатним членам.

До Управи Уч. Громади з нового вибору увійшли майже ті самі члени, що й поп. року, а саме до Виділу і Контрольної Комісії: А. Антонович, П. Бабяк, І. Барабаш, В. Данилишин, Д. Дахнівський, В. Іващук, Ю. Каменецький, О. Левицький, І. Михальцевич, М. Терлецький, К. Тучапський, В. Урбан, Я. Ячмінська.

Т.

ПОДЯКА:

Дня 26 жовтня 1952 р. невмолима смерть забрала нам нашого найдорожчого **Мужа і Батька Володимира КИСІЛЕВСЬКОГО.** Доброзичливість і співчуття, яке виявили нам ближчі і дальші знайомі в часі так трагічної хвилини, зобов'язує нас цею дорогою зложити щиру подяку: Високопреподобним оо., **Василіянам** за відправлення парастасу, панахиди, та похорону, **Др. Крупці Романові** за солідну лікарську опіку під час недуги; **П. Іващукові** за подання сумної вістки через радіо; **Хорові** під проводом **проф. Яримовича Юрія** за відспівання панахиди. Також складаємо щиру подяку всім товаришам праці, приятелям та знайомим за Служби Божі, за вінки та квіти на могилу й улаштування похорону. Установам: Пластовій Станиці, Тов. Самодопомога, Тов. Провидіння, Нар. Союзові, Тов. Кооператорів, Товаришам праці „Народної Торговлі". Щире Спасибіг п. **дир. Гр. Масникові** за теплі і щирі пращальні слова над могилою Покійного.

Прибиті горем **Дружина, Діти і Внук.**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН ,ч. 2972. Переслідувані.

„Якби ми могли зійти з поля зору перед тим, як вартівники дійдуть до вулиці", кричав Тарзан. „Ми були б врятовані на хвилину".

„Склад зброї!", закричав Кейлюк. „І збройні майстри відійшли. Принаймні ми можемо озброїтися і оборонятися".

„Ми не можемо затриматися тут", керузав Тарзан. „Збройні майстри можуть повернутися кожної хвилини".

„Ми не можемо втекти через двері", кричав Кейлюк. „Хтось бачив нас, як ми входили сюди! Вони прийдуть обшукувати цей дім!"